

KAITSEMINISTEERIUM

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Kaitseministeerium

Märge tehtud: [Kehtiv alates]

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: [Kehtiv kuni]

Alus: [Alus]

Hr Kalev Stoicescu
Riigikogu riigikaitsekomisjon
[Adressaadi aadress: 1]
riigikaitse.ametnik@riigikogu.ee

29.05.2026 nr 5-1/26/13

Ettepanek Kaitseväe korralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (lahinguvalve) eelnõule (907 SE) muudatusettepanekute tegemiseks

Riigikogu riigikaitsekomisjoni menetluses on seaduseelnõu Kaitseväe korralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (lahinguvalve) 907 SE (edaspidi *eelnõu 907 SE*), millega luuakse lahinguvalve õiguslik raamistik.

Alljärgnevalt esitame eelnõule 907 SE muudatusettepanekud ning loodame, et saate nimetatud ettepanekutega eelnõu menetlemisel arvestada.

1. Teeme ettepaneku lisada eelnõu § 1 punktis 1 esitatud Kaitseväe korralduse seaduse § 4¹ lõikesse 1 pärast sõna „ründe“ sõnad „ning neid tõrjuda“.

Selgitus:

Muudatusega täpsustatakse lahinguvalve definitsiooni, lisades sellele ohtude ja rünnete tõrjumise. Lahinguvalve eesmärk ei ole üksnes tagada valmisolek ohtudele või ründe reageerimiseks, vaid vajaduse korral ka nende vahetu tõrjumine. Seetõttu on põhjendatud täiendada definitsiooni sõnadega „ning neid tõrjuda“, et norm hõlmaks selgelt ka tegevust, mis on suunatud ohu või ründe lõpetamisele või selle mõju ärahoidmisele.

2. Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 1 punktis 1 esitatud Kaitseväe korralduse seaduse § 4¹ lõige 2 ja sõnastada see järgmiselt:

„(2) Lahinguvalve raames võib täita:

- 1) käesoleva seaduse § 3 lõike 1 punktis 1 nimetatud riigi sõjalise kaitsmise ülesannet;
- 2) käesoleva seaduse § 3 lõike 1 punktis 2 nimetatud riigi sõjaliseks kaitseks valmistumise ülesannet;
- 3) käesoleva seaduse § 3 lõike 1 punktides 4⁶ ja 4¹⁰ nimetatud ülesandeid;
- 4) käesoleva seaduse § 3 lõike 1¹ alusel riiklikku järelevalvesse kaasamise korral kriisiolukorra lahendamise, riigipiiri valvamise ja alaliselt või ajutiselt kaitstava olulise tähtsusega objekti kaitsmise ning isikute kaitsmise või riigivastase ja avaliku rahu vastaste süütegude tõrjumise ülesannet;
- 5) käesoleva seaduse § 3¹ lõikes 1¹ nimetatud edasilükkamatu pädevuse rakendamist.“

Selgitus: Säte on sõnastatud ümber punktiloendina rakendamise lihtsuse eesmärgil. Osaliselt on muudatus seotud ka Riigikogu menetluses oleva kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse eelnõuga (668 SE), millega muudetakse mh korrakaitse seaduses Kaitseväe ja Kaitseliidu kaasamise regulatsiooni ning ülesannete loetelu, millesse Kaitseväge ja Kaitseliitu saab kaasata. Riiklikku järelevalvesse kaasamise korral saab näiteks Kaitseväge kaasata kriisiolukorra lahendamisse, mis lisandub eelnõuga 668 SE (edaspidi eelnõu 668 SE). Samuti nähakse eelnõuga 668 SE ette võimalus kaasata Kaitseväge politsei ja piirivalve seaduse (edaspidi PPVS) ning selle alusel määratud isikute kaitsmisse ning riigivastase ja avaliku rahu vastaste süütegude tõrjumisse. PPVS-i kohaselt on kaitsstavateks isikuteks näiteks Vabariigi President ja tema perekond, peaminister, välisriigi riigipead ja valitsusjuhid. Kaitseväge kaasamine on vajalik eelkõige olukordades, kus kaitsstavate isikute vastu suunatud oht on seotud riigikaitse, sõjalise või hübriidse ohuga või kus ohu laad, intensiivsus või võimalik mõju ületab tavapärase korrakaitse

tegevuse raamid. Kõrgete ametiisikute vastu suunatud rünne või muu vaenulik tegevus võib ohustada riigi juhtimisvõimet, põhiseadusliku korra toimimist ning riigi julgeolekut laiemalt. Välisriikide riigipeade, valitsusjuhtide ja välisministrite kaitse tagamine on oluline ka Eesti rahvusvaheliste kohustuste ning välissuhtluse toimimise seisukohast. Kõrgetasemeliste välisdelegatsioonide turvalisuse tagamine on rahvusvaheliselt tunnustatud vastuvõtva riigi kohustus ning selle nõuetekohane täitmine mõjutab otseselt Eesti usaldusväärset liitlaste ja partnerite silmis. Kaitseväge kaasamine võimaldab vajaduse korral tagada kõrgendatud julgeolekumeetmed olukordades, kus esineb kõrgendatud terrorismi-, sabotaaži- või muu riigikaitseohuga seotud risk.

Kaitseväge kaasamine riigivastaste ja avaliku rahu vastaste süütegude tõrjumisse on vajalik olukordades, kus julgeolekuohu ületab tavapärase korrakaitseliku olukorra ning ohustab riigi põhiseaduslikku korda, territoriaalset terviklikkust, elanikkonna turvalisust või riigi toimepidevust. Riigivastased süüteod, sealhulgas tegevus, mille eesmärk on Eesti Vabariigi iseseisvuse, sõltumatuse või põhiseadusliku korra kahjustamine, võivad oma olemuselt olla seotud organiseeritud, relvastatud või välisriigi toetatud tegevusega, mille tõrjumiseks ei pruugi üksnes Politsei- ja Piirivalveameti võimekused olla piisavad. Kaitseväge kaasamise õigusliku aluse olemasolu võimaldab tagada paindliku ja kiire reageerimise olukordades, kus ohu olemus võib kiiresti muutuda või eskaleeruda.

Muudatusettepanekuga nähakse ette, et nimetatud ülesannetesse saab kaasata kaitseväelasi ka lahinguvalve raames.

3. Teeme ettepaneku jätta eelnõu §-st 1 välja punkt 3 (Kaitseväge korralduse seaduse § 44 lõige 1 muudatus), muutes järgnevate punktide numeratsiooni vastavalt.

Väljajäetav tekst:

„3) paragrahvi 44 lõikes 1 asendatakse tekstiosa „§-s 49“ tekstiosaga „§-des 49 ja 49¹“;“.

Selgitus:

Muudatusettepanek on normitehniline. Eelnõu § 1 punktiga 3 kavandatud muudatus ei ole enam vajalik, kuna Riigikogu menetluses oleva eelnõuga 668 SE muudetakse Kaitseväge korralduse seaduse § 44 lõike 1 sõnastust ning jäetakse sellest välja viited teistele Kaitseväge korralduse seaduse sätetele. Kuna eelnõuga 668 SE kavandatud muudatused jõustuvad eeldatavasti enne eelnõu 907 SE muudatusi, ei ole § 44 lõike 1 viite täiendamine enam asjakohane.

4. Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 2 punktis 3 esitatud kaitseväeteenistuse seaduse § 6¹ lõige 2 ja sõnastada see järgmiselt:

„(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teenistusülesande täitmiseks peab ajateenija ja reservväelane olema enne läbinud lahinguvalve ülesande täitmiseks vajaliku erimeetme rakendamise ja vahetu sunni kohaldamise väljaõppe ning esmase sõjaväelise väljaõppe.“.

Selgitus:

Muudatusega täpsustatakse ajateenija ja reservväelase lahinguvalve ülesande täitmise eeltingimusi. Lahinguvalve ülesannet võib täita üksnes ajateenija või reservväelane, kes on enne läbinud selle ülesande täitmiseks vajaliku erimeetme rakendamise ja vahetu sunni kohaldamise väljaõppe ning esmase sõjaväelise väljaõppe.

Täpsustus on vajalik, kuna lahinguvalve ülesande täitmine võib eeldada erimeetme rakendamist ja vahetu sunni kohaldamist. Selliste meetmete õiguspärane ja proportsionaalne kasutamine eeldab vastavat ettevalmistust, sealhulgas teadmisi meetmete rakendamise alustest, vahetu sunni kohaldamise tingimustest ja piiridest ning praktilisi oskusi nende kasutamiseks. Ilma vajaliku väljaõppeta ei saa ajateenijale ega reservväelasele lahinguvalve ülesannet anda.

5. Teeme ettepaneku täiendada eelnõu § 2 punktis 3 esitatud kaitseväeteenistuse seadu §-i 6¹ lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Lahinguvalve ülesannet täitva ajateenija ja reservväelase erimeetme rakendamise ja vahetu sunni kohaldamise väljaõppe nõuded ja läbiviimise korra kehtestab Kaitseväge juhataja.“.

Selgitus:

Sarnaselt sõjaväelise väljaõppe nõuete ja õppekavade kehtestamisele sätestatakse Kaitseväge juhataja pädevus kehtestada lahinguvalve ülesannet täitva ajateenija ja reservväelase erimeetme rakendamise ja vahetu sunni kohaldamise väljaõppe nõuded ja kord. Kaitseväge juhataja pädevus on põhjendatud, kuna lahinguvalve ülesande täitmiseks vajalik väljaõpe on vahetult seotud Kaitseväge ülesannete, üksuste väljaõppekorralduse ja teenistusülesannete täitmisega. Sõjaväelise väljaõppe eeskiri on väljaõppe nõuete alusdokument, mis määrab kindlaks väljaõppe põhimõtted ning väljaõppelahenduse väljatöötamise, väljaõppe läbiviimise ja hindamise korralduse.

Normis ei ole põhjendatud fikseerida jäigalt konkreetset tunnimahtu, vaid oluline on määratleda väljaõppe sisuline nõue. Väljaõppe maht ja ülesehitus on väljaõppekorralduslik küsimus, mida saab määrata Kaitseväge väljaõppesüsteemis õppekava, kursuse, kursusekava või teema kaudu. Eeskirja kohaselt viiakse väljaõpet läbi õppekava alusel, õppekava sisulise liigendamise ühik on moodul ehk Kaitseväes kursus ning kursuse sisulise liigendamise ühik on teema.

Selline lahendus võimaldab arvestada väeliikide ja üksuste eripärasid, säilitades samal ajal Kaitseväge juhataja vastutuse selle eest, et lahinguvalve ülesande täitmiseks vajalik väljaõpe on läbitud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Pevkur
minister